

Aan de gemeenteraad

Datum : 11 juli 2023
Zaaknummer : 3863073
Contactpersoon : Thomas den Ouden
Telefoonnummer : 0625240935

Onderwerp: Stand van zaken algoritmeregister gemeente Arnhem

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de stand van zaken over het algoritmeregister van de gemeente Arnhem. Met deze brief informeren we u over de wijze waarop Arnhem haar algoritmeregister vormgeeft en doen we toezegging 1202 die de wethouder over dit onderwerp deed tijdens de behandeling van de begroting af.

Inleiding

Het gebruik van algoritmes die gemeenten inzetten, is een landelijke discussie. Deze discussie wordt ook lokaal gevoerd binnen de gemeente Arnhem. Welke algoritmes worden door de gemeente Arnhem ingezet en voor welk doel? Vanaf 2024 wordt het wettelijk verplicht om deze informatie op te nemen in een zogenoemd algoritmeregister. De gemeente Arnhem beschikt (nog) niet over een algoritmeregister. Zowel deze wettelijke verplichting als eerder gestelde artikel 44 vragen van de gemeenteraad zijn aanleiding geweest om te onderzoeken op welke wijze de gemeente Arnhem vorm en invulling kan geven aan een algoritmeregister, zodat de gemeente Arnhem vroegtijdig aan haar wettelijke verplichting voldoet.

Resultaten onderzoek

De gemeente Arnhem sluit aan bij de definitie van een algoritme die landelijk word gehanteerd: *‘Software waarmee op geautomatiseerde wijze voorspellingen worden gedaan, beslissingen worden genomen en/of adviezen worden gegeven door gebruik te maken van data-analyse, statistiek en/of zelflerende logica’*.

Algoritmes kunnen een bepaald risico bevatten voor de burger, bedrijven of (groeperingen in) de samenleving. Algoritmes zijn te onderscheiden in vier risicocategorieën:

1. Onaanvaardbaar risico: alle algoritmes die een duidelijke bedreiging vormen voor de veiligheid, de bestaansmiddelen en de rechten van mensen zijn verboden.
2. Hoog risico: algoritmes met een hoog risico's moeten worden onderworpen aan strikte verplichtingen voordat zij mogen worden ingezet. Bij een hoog risico algoritme moet het besluit het potentieel hebben om de omstandigheden, het gedrag of de keuzen van de betrokken

Datum: 11 juli 2023
Zaaknummer: 3863073
Pagina: 2

persoon in aanmerkelijke mate treffen, een langdurig of blijvend effect op de betrokkene te hebben of in het uiterste geval tot uitsluiting of discriminatie van personen leiden.

3. Beperkt risico: hierbij wordt verwezen naar algoritmes met specifieke transparantieplichtingen. Bij het gebruik van Algoritmes zoals chatbots moeten gebruikers zich ervan bewust zijn dat zij in interactie zijn met een machine, zodat zij een geïnformeerd besluit kunnen nemen om door te gaan of een stap terug te doen.
4. Minimaal risico: dit type algoritme ziet op toepassingen zoals op algoritme gebaseerde videospelletjes of spamfilters. De overgrote meerderheid van de algoritmes die momenteel in de EU worden gebruikt, vallen in deze categorie.

Terugkoppeling gedane toezeggingen

Zowel in 2020 als in 2022 is antwoord gegeven op artikel 44 vragen van de Raad omtrent de inzet van algoritmes door de gemeente Arnhem. In de beantwoording van 30 augustus 2022 lag de focus op algoritmes die een onaanvaardbaar risico (eerste categorie) bevatten voor burgers, bedrijven en (groeperingen in) de samenleving en aldus verboden zijn. Vast is komen te staan dat, voor zover we kunnen nagaan, de gemeente Arnhem geen gebruik maakt van dergelijke algoritmes. Het is nu zaak dat de gemeente Arnhem allereerst in kaart brengt welke hoog risico algoritmes door haar worden gehanteerd.

Inventarisatie algoritmeregister gemeente Utrecht

In de beantwoording van 30 augustus 2022 is toegezegd dat de gemeente Arnhem het algoritmeregister van de gemeente Utrecht zou bestuderen, daar deze reeds over een zeer uitgebreid algoritmeregister beschikt. Er is contact geweest en de inventarisatie van voornoemd register heeft inmiddels plaatsgevonden. De gemeente Utrecht heeft in haar algoritmeregister elk algoritme gecategoriseerd (hoog – beperkt – minimaal). De risicocategorie onaanvaardbaar is niet opgenomen in het algoritmeregister, omdat algoritmes met een onaanvaardbaar risico verboden zijn.

De gemeente Arnhem maakt net zoals de gemeente Utrecht geen gebruik van algoritmes die onaanvaardbare risico's bevatten. Daarom zullen we net als in Utrecht bovengenoemde gelaagde structuur (hoog – beperkt – minimaal) toepassen op het algoritmeregister van de gemeente Arnhem, te beginnen bij de categorie hoog risico algoritmes. Vanuit de EU wordt immers geadviseerd om – bij het opstellen van een algoritmeregister – in beginsel de focus te leggen op deze risicocategorie. Naast Utrecht volgen ook de gemeenten Amsterdam en Rotterdam deze lijn.

Ontwikkelingen

Zowel de internationale als nationale ontwikkelingen omtrent een op te stellen algoritmeregister worden door de gemeente Arnhem op de voet gevolgd. In dit kader neemt de gemeente Arnhem bijvoorbeeld deel aan bijeenkomsten die de VNG voor gemeenten organiseert. Momenteel wordt er door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de VNG hard gewerkt aan een implementatiekader

Datum: 11 juli 2023
Zaaknummer: 3863073
Pagina: 3

dat is bedoeld om voor te sorteren op de aankomende wet- en regelgeving. Verdere ontwikkelingen houdt de gemeente Arnhem nauwlettend in de gaten.

Beoogde werkwijze Arnhems algoritmeregister

Zoals gezegd starten we bij de categorie hoog risico algoritmes. Zodra de hoog risico algoritmes in kaart zijn gebracht, wordt de focus gelegd op algoritmes welke een beperkt risico bevatten. Als laatst worden de algoritmes welke een minimaal risico bevatten voor burgers, bedrijven of (groeperingen in) de samenleving geïnventariseerd en opgenomen.

Bij de interne inventarisatie wordt op (mogelijke) hoog risico algoritmes een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes (IAMA) uitgevoerd. Een IAMA bevat een groot aantal vragen waarover discussie plaats moet vinden en waarop een antwoord moet worden geformuleerd in alle gevallen waarin een overheidsorgaan overweegt een algoritme te (laten) ontwikkelen, in te kopen, aan te passen en/of in te gaan zetten. Ook wanneer een algoritme al wordt ingezet, kan dit instrument dienen ter reflectie. Deze IAMA's worden ingevuld binnen een opgerichte werkgroep, bestaande uit meerdere disciplines. Deze werkgroep zal begin september bijeenkomen. Gezamenlijk zal er in 2023 en 2024 invulling worden gegeven aan het algoritmeregister van de gemeente Arnhem.

Erop vertrouwend u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris de burgermeester

J.H. de Baas

A. Marcouch